

DOI: [10.32702/2307-2156-2020.2.30](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.2.30)

УДК 336.71

*О. В. Марценюк,
к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID: 0000-0002-0920-7070*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

*О. V. Martsenyuk
PhD in Economics, associate professor of department of finances, banking and insurance,
Vinnytsia national agrarian University*

INTEGRATION PROCESSES AS A FACTOR OF UKRAINIAN INSURANCE MARKET DEVELOPMENT

Дослідження статті спрямоване на висвітлення особливостей інтеграційних процесів в страховій сфері. В процесі дослідження визначено, що на економічному просторі України відбувається лібералізація валютного законодавства, стабілізація національної валюти, загальне, хоч і незначне, та все ж зростання ВВП, зниження рівня інфляції та продовження співпраці із МВФ, яка є дуже важливою для всіх інвесторів. Дані процеси спонукають та стимулюють розвиток економіки цілому та страхового ринку зокрема.

Визначено, що висока ліквідність, прозорі бізнес-процеси, розгалужена регіональна мережа, професійний, адекватний менеджмент - ось ті необхідні складові, на яких формується міцна (перспективна) страхова компанія, і саме в таку компанію готові приходити інвестори.

Надано рекомендації щодо посилення контролю держави над процесом входження іноземного капіталу в український страховий ринок. Обґрунтовано необхідність своєчасного і аргументованого запровадження коригуючих заходів та процедур в страховій сфері Державними національними органами регулювання.

The research of the article is aimed at covering the features of integration processes in the insurance sphere. In the course of the research it was determined that in the economic space of Ukraine there is liberalization of currency legislation, stabilization of the national currency, general, albeit insignificant, and yet GDP growth, reduction of inflation and continuation of cooperation with the IMF, which is very important for all investors. These processes encourage and stimulate the development of the economy as a whole and the insurance market in particular.

It is proved that the introduction of the principle of proportionality in the regulation of the insurance market will optimize the regulatory burden on supervisors, reduce the costs of market participants with small risks in the activity without reducing the quality of regulation and supervision, and will contribute to a more efficient allocation of regulatory oversight resources.

It is established that the insurance portfolio in Ukrainian companies is rather risky compared to the companies of the European Union, as a large part of the funds is concentrated in stocks and non-state banks

It is determined that high liquidity, transparent business processes, extensive regional network, professional, adequate management - these are the necessary components on which a strong (promising) insurance company is formed, and investors are ready to come to such a company.

Recommendations are given on strengthening the state control over the process of entering foreign capital into the Ukrainian insurance market. The necessity of timely and reasoned introduction of corrective measures and procedures in the insurance sphere by the National Regulatory Authorities is substantiated.

At the same time, it should be noted that with limited domestic sources of financing and extremely low public confidence in insurance companies, a sufficient level of external financing is a prerequisite for mitigating the resource constraints of the Ukrainian economy. Therefore, the strategy of state management of the process of entry of foreign insurance companies in Ukraine should be to integrate them as much as possible into the Ukrainian economy, focusing on the fulfillment of priority national tasks.

Ключові слова: *страховик; страховий ринок; перестраховування; інтеграція; інвестиції; інвестиційні ресурси.*

Keywords: *insurer; insurance market; reinsurance; integration; investment; investment resources.*

Постановка проблеми. Україна, в інвестиційному плані, сама по собі ризик. Незважаючи на те, що за останні півроку більшість інвесторів відмітили лібералізацію валютного законодавства, стабільність національної валюти, загальне, хоч і незначне, та все ж зростання ВВП, демократичні президентські вибори, зниження рівня інфляції та продовження діалогу з МВФ, який дуже важливий для всіх інвесторів, розслабляться та масово вливати активи в Україну ніхто не стане. Але для contrarian-інвесторів, тобто тих, хто має думки і прогнози, відмінні від основної маси учасників ринку і купує про запас те, що ринок поки не оцінив, український ринок дуже цікавий.

Сьогодні ринок недооцінених активів в Україні дійсно вражає своїми масштабами. Заходять на спаді, вливати капітали в найбільш рентабельні підприємства за максимальною доступною ціною та розвивати цей бізнес саме в Україні-стало "must have" серед великих contrarian-інвесторів Європи.

Страховий ринок в цьому аспекті однозначно привабливий. Вивчаючи інвестиційні можливості даного сектору економіки, було проаналізовано не лише загальний стан страхового ринку, але й стан кількох страхових компаній, що розглядалися як потенційна інвестиція. Збиткові підприємства мало кого цікавлять. Але аналіз звітів декількох страхових компаній, які намагались показати свою прибутковість відповідно до вимог дав розуміння, що першою вимогою має бути не прибутковість, а прозорість бізнес-процесів. Інвестору важливо бачити впорядковану, прозору бізнес-модель, яка так само прозоро буде приносити прибуток і яку, в перспективі, не соромно буде виводити на міжнародні ринки чи представляти на міжнародній біржі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільший внесок у розвиток ринку страхових послуг з урахуванням особливостей української економіки проблем, дослідженню присутності іноземного капіталу зробили Базилевич В., Гаманкова О., Дема І., Залетов О., Мних В., Ротова А., Юлдашев Т., Шірінян Л.В. та інших авторів.

Формування цілей статті. Дослідження теоретичних, методичних та практичних проблем впливу інтеграційних процесів світової економіки на розвиток страхового ринку України.

Виклад основного матеріалу. З метою зміцнення потенціалу ринків не банківських фінансових послуг, виведення з ринку неплатоспроможних установ та підвищення довіри споживачів, а відтак і покращення інвестиційної привабливості, Нацкомфінпослуг вживає заходи, які спрямовані на зміцнення регуляторної бази, у т.ч. гармонізації нормативно-правових актів з відповідним законодавством ЄС.

Державні національні органи регулювання повинні своєчасно і аргументовано запроваджувати коригуючі заходи та процедури в страховій сфері, а також діяти в повній відповідності до міжнародних стандартів, що застосовуються до страхових компаній у ЄС. Для аналізу позитивних та негативних сторін членства України в ЄС, визначення пріоритетних варіантів вирішення проблем, пов'язаних з загрозами, був застосований метод SWOT-аналізу (табл. 1). Однак, зазначені варіанти необхідно структурувати та визначити пріоритетність їх вирішення.

Таблиця 1.
SWOT-аналіз передумов інтеграції страхового ринку України до умов ЄС

Сильні сторони	Потенційні можливості
<ul style="list-style-type: none"> - поліпшення управління ризиками в страхових компаніях; - нагляд, пов'язаний з ідентифікацією ризиків; - гармонізація механізмів розрахунку і методів дії при визначенні рівня платоспроможності страховика; - інтеграція страхових і перестраховальних ринків ЄС; - поліпшення міжнародної конкурентоспроможності страхових та перестрахових компаній країн ЄС; - поліпшення якості законодавчої бази; - підвищення рівня захисту застрахованих на основі запровадження пруденційного нагляду. 	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення іноземних інвестицій у страховий ринок; - зменшення тарифів на надання страхових послуг; - запровадження європейських стандартів з класифікації ризиків у страхуванні; - можливість захисту інтересів споживачів страхових послуг згідно з процедурою розгляду досудових спорів; - сприяння захисту економічної конкуренції на страховому ринку України; - запровадження корпоративного управління діяльністю страхових компаній; - можливість уникнення витіснення українських страхових компаній з ринку ЄС; - зміцнення ринкових засад діяльності учасників страхового ринку.
Слабкі сторони	Потенційні загрози
<ul style="list-style-type: none"> - низький рівень капіталізації страхового ринку; - неконкурентоспроможність внутрішнього страхового ринку; - складність контролю стандартів якості надання страхових послуг; - монополізація страхового ринку України; - відсутність ефективних механізмів захисту інтересів вітчизняних страховиків; - складнощі в порядку ліцензування страхової діяльності; - високий рівень оподаткування та відсутність прозорої податкової політики. 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатній рівень прозорості діяльності страховиків; - занепад та зникнення національних страховиків; - підвищення конкуренції для вітчизняних страховиків на внутрішньому ринку; - недосконала процедура перерахування страхових премій страховикам нерезидентами.

Розроблено на основі [9]

На основі дослідження можна зробити висновок, що вступ України до ЄС стане стимулом для реалізації розглянутих можливостей, створення стабільного вітчизняного законодавства, розбудови страхового ринку відповідно до європейських стандартів якості надання страхових послуг.

Завдяки зусиллям Нацкомфінпослуг, спрямованих на оздоровлення ринку, протягом 2015-2018 років та за 1 півріччя 2019 року було виведено з ринку 161 неплатоспроможних або не активних страховиків (станом на 30.06.2019 у Державному реєстрі фінансових установ перебувало 249 страхових компаній, в т.ч. 26 зі страхування життя). Разом з тим заходи щодо покращення регуляторного середовища сприяли підвищенню інвестиційної привабливості не банківських фінансових установ та залученню як національних, так і іноземних інвестицій (розмір іноземного капіталу стає 3,5 млрд грн.).

Станом на 30 червня 2019 року активи страховиків з походженням капіталу з країн ОЕСР склали 22,6 млрд грн. (34,6% сукупних активів страхових компаній), що на 18% більше ніж на 30.06.2018. При цьому в їх інвестиційному портфелі вкладення в ОВДП склали 6,9 млрд грн. (77,8% показника по ринку), це на 33,5% більше ніж за 1 півріччя минулого року. Також зазначені страховики показали гарну динаміку надання страхових послуг. Зокрема, за 6 місяців 2019 року вони отримали страхових платежів в розмірі 8,4 млрд грн. (+16,5%) і здійснили страхових виплат на суму 2,8 млрд.грн. (+12,4%), що становить відповідно 30,7% та 42,3% обсягів по ринку. Незважаючи на суттєве скорочення чисельності страховиків загальні активи щороку збільшуються та на кінець 2018 року становили 62,5 млрд.грн. (ріст за 2016-2018 рр. становив 13,2%). Така тенденція зберігалася і протягом першого півріччя 2019 року (обсяг активів зріс до 65,3 млрд. грн.) [4].

За даними міжнародної перестрахової компанії Swiss Re (Швейцарія) за обсягом страхових премій у валютному еквіваленті у 2018 році страховий ринок України зайняв 60-е місце в світі, а за темпами зростання увійшов до ТОП-10 найбільш динамічних ринків країн, що розвиваються, Європи, Близького Сходу і Азії (ЕМЕА). При цьому, ринок страхування життя в Україні увійшов до ТОП-3 най динамічніших ринків країн світу, продемонструвавши один з найкращих темпів приросту (22,2%) страхових премій у валютному еквіваленті з урахуванням інфляції за 2018 рік. Але, незважаючи на те, що в минулому році український ринок страхування життя дещо поліпшив свої позиції в світовому рейтингу Swiss Re, піднявшись з 84-го на 83-е місце, він ще не дотягує до результатів 2013 року, коли Україна за цим показником займала 69-е місце. 2018-й рік був дуже динамічним як для компаній зі страхування життя, так і їх клієнтів. Страхові платежі за договорами страхування життя за 2018 рік склали 3,9 млрд грн, що на 34,1% більше, ніж за 2017 рік. При цьому 97,1% надходжень страхових платежів здійснено фізичними особами (в 2017-му 96,6%). Фактично основну частку страхових платежів 96,9% акумулюють ТОП- 10 страховиків. За 2018 рік страховики здійснили страхові

виплати по страхуванню життя на суму 704,9 млн грн, що на 26,7% більше, ніж за 2017 рік. При цьому було врегульовано 32,6 тис. страхових випадків(+16,8%) [6].

Одним з показників зростання довіри населення до довгострокових соціальних накопичувальних програм є також скорочення обсягів дострокових розірвань договорів страхування життя, яке спостерігається, починаючи з 2015 року. Так, викупні суми в 2018 році склали 192,5 млн грн, що на 9,1% менше показника попереднього року і майже в два рази менше, ніж в 2014 році.

Розвиток вітчизняного ринку страхування життя в сучасних умовах тісно пов'язано з рівнем платоспроможності населення, інфляційними очікуваннями і розвитком національної економіки, оскільки дозволяє акумулювати значні довгострокові інвестиційні ресурси. Так, на кінець 2018 року сформовані страхові резерви в розмірі 9,3 млрд грн, що на 11,3% більше, ніж станом на 31 грудня 2017 року. Значна їх частина припадає на ОВДП (55,3%) і депозити в найбільш надійних банках (34,1%). За 2018 рік страховики отримали інвестиційний дохід від розміщення страхових резервів із страхування життя в розмірі 711,1 млн. грн, що на 10,4% більше, ніж в 2017 році. [4].

За останні роки не банківські фінансові установи (насамперед страхові компанії та не державні пенсійні фонди) активно нарощують обсяги інвестування в ОВДП. Зокрема, на кінець першого півріччя 2019 року обсяг їх вкладень в державні папери склав 10,2 млрд грн., що на 32,5% або на 2,5 млрд грн більше, ніж на 30.06.2018. При цьому 44,1% ОВДП, які перебувають у власності корпоративного сектора, припадають на не банківський фінансовий сектор (станом на 30.06.2018 цей показник склав 32,8%). Слід зазначити, що на компанії страхування життя припало 52% обсягу вкладень в ОВДП, на страхові компанії по ризикових видах страхування - 34% і на не державні пенсійні фонди - 14%. Відбуваються якісні зрушення і на ринку перестраховування. Зокрема на перестраховиків з країн Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) за 6 місяців 2018 року припадало 90,2% перестраховальної премії, відданої за кордон українськими страховими компаніями, а за 6 місяців поточного року -95,5%. Посилюється значення перестраховиків з цих країн для вітчизняних страховиків і в частині виплат страхових відшкодувань. Так, за 6 місяців 2018 року цей показник склав 94,3%, а за 6 місяців поточного року 95,1%. За січень-червень 2019 року обсяг перестраховальної премії, переданої вітчизняними страховиками до країн ОЕСР, склав 1,74 млрд грн, а розмір виплат перестраховиками з цих країн – 740 млн грн, що на 15,2% і на 13,5% відповідно більше, ніж за аналогічний період 2018 року [4].

У першому півріччі 2019 року найбільш активно серед країн ОЕСР співпрацювали з Україною в сфері перестраховування перестраховики з Німеччини, на яких довелося 19,6% обсягів премій з перестраховування, Австрії (18,8%), Великобританії (18,7%), Польщі (9,4%), Швейцарії (7,5%), Франції (6,1%), США (3,4%) та Чехії (2,4%), а на решту припало менше 2%. Значна частина участі в страхових виплатах за 6 місяців 2019 року припала на перестраховиків зі Швейцарії (46%), Німеччини (15%), Польщі (12,9%), Австрії (10,7%), Чехії (4,7%), Франції (2,6%) та Італії (1,9%), а на решту довелося менше 1%. [6].

Протягом першого півріччя 2019 року продовжився позитивний тренд, при цьому найбільш динамічними страховими послугами були страхування туристів (65,4%), авто страхування (23,8%) та страхування життя (20,7%). На сьогодні нагляд за страховими компаніями здебільшого направлений на виявлення порушень вимог законодавства, які вже відбулись. Недоліком такого нагляду є обмеженість засобів виявлення можливих майбутніх проблем та застосування заходів для їх попередження.

Водночас у світовій практиці складовою частиною загальної системи нагляду, що проводиться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, є пруденційний нагляд, який базується на регулярному проведенні оцінки загального фінансового стану фінансової установи, результатів діяльності, системи та якості управління нею, дотриманні обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами.

Пруденційний нагляд полягає у виявленні підвищених ризиків в діяльності страховиків, контролі за їх платоспроможністю, та застосуванні відповідних превентивних та корегувальних заходів для мінімізації випадків неплатоспроможності та порушення прав споживачів страхових послуг [2].

Правильно побудована система пруденційного нагляду, основана на ризикорієнтованому підході, у поєднанні з про порційним регулюванням на страховому ринку дозволяє зменшити регуляторне та наглядове навантаження на страховиків, діяльність яких не несе загрози не виконання зобов'язань перед існуючими клієнтами, і посилити регуляторні вимоги та наглядові зусилля за установами, діяльність яких є чи може бути загрозою для виконання таких зобов'язань. При цьому, ризикорієнтований підхід у нагляді являє собою метод організації та здійснення регулятором нагляду, при якому вибір інтенсивності (форми, тривалості, періодичності) проведення заходів з нагляду, заходів з профілактики порушення обов'язкових вимог визначається віднесенням діяльності суб'єкта нагляду до певної категорії ризику або певного класу (категорії) безпеки.

Запровадження принципу пропорційності у регулюванні страхового ринку дозволить оптимізувати регуляторне навантаження на суб'єктів нагляду, зменшити витрати учасників ринку з незначними ризиками в діяльності без зниження якості регулювання і нагляду, а також сприятиме більш ефективному розподіленню наглядових ресурсів регулятора.

Більшість країн вже здійснили перехід на пропорційне регулювання та нагляд, орієнтований на оцінці ризиків, з огляду на те, що однорідне регулювання без врахування ризиків у діяльності фінансових установ вже не в змозі забезпечити належний рівень захисту прав споживачів страхових послуг та запобігти випадкам

неплатоспроможності страховиків.

У більшості країн, де використовується принцип про порційності основним критерієм для його застосування є профіль ризику компанії. Іншими критеріями можна виділити: розмір компанії; масштаб діяльності (частка компанії на ринку, її потенційний вплив на ринок в цілому, розмір зобов'язань); складність бізнес-моделі (вид діяльності, система управління, контракти, що укладаються); характер або вид діяльності компанії (в тому числі основні споживачі реалізованих компанією послуг) [8].

Для здійснення такого переходу на ринках не банківських фінансових послуг України відповідне завдання поставлено у Стратегічному плані діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, на 2020-2021 роки.

Заслуговує на увагу такий напрям інвестування, як колективні інвестиційні схеми (CIS), наприклад, у Німеччині у них інвестують близько 30% активів. Нерухомість вже досить довгий час відходить на другий план як сфера інвестування, на відміну від України. Так, наприклад, в Україні інвестують близько 7% активів в нерухомість, а в ЄС зазвичай не більше 2%, оскільки нерухомість на розвинених ринках має дуже низьку дохідність і високі ризики. Також значну частку займають активи, що утримуються для індексованих та пов'язаних з облігаціями контрактів, які в свою чергу становлять від 10% до 30% активів страхових компаній.

Страховики мають значні чисті потоки грошей, доступні для інвестицій. Ці ресурси є результатом надходження нових страхових премій, що сплачуються клієнтами, також формуються вони з наявних активів або доходів від інвестицій. Постійна спроможність та необхідність інвестування перетворюють страховиків у потужних постачальників стабільного фінансування для урядів, підприємств та домогосподарств.

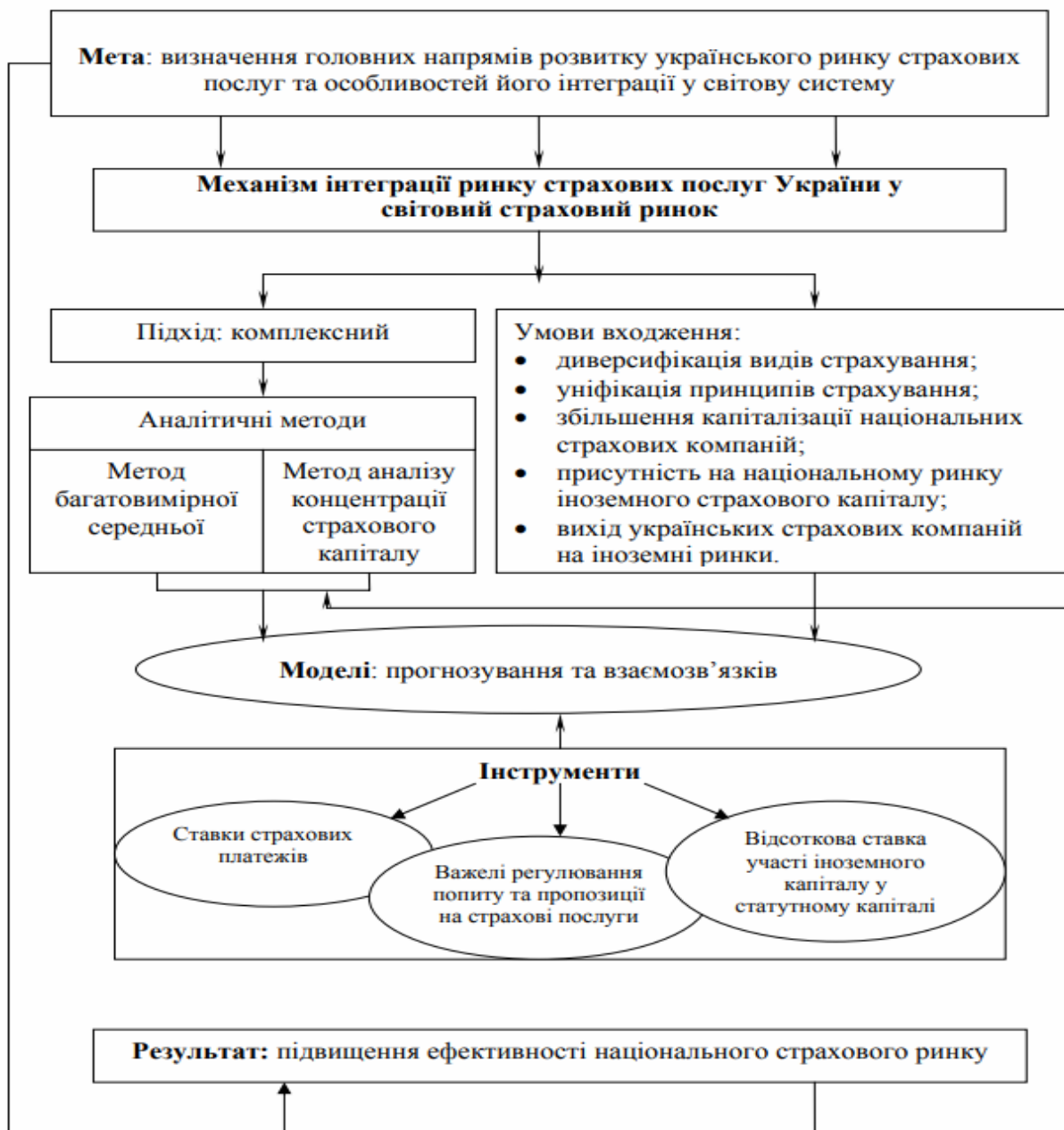

Рис. 1. Концептуальна схема інтеграції ринку страхових послуг України у світовий страховий ринок
Узагальнено на основі [2]

Страховики пропонують довгострокове фінансування, найчастіше через ринок капіталу. Більше 50 % активів європейських страховиків складають державні та корпоративні облігації. Завдяки цим інвестиціям страховики відіграють важливу роль у задоволенні потреб уряду та підприємств у фінансуванні. Також страхові компанії є основними спонсорами громадських проектів, а саме інвестування в інфраструктуру. Володіння довгостроковими дешевими коштами є важливим для економіки, оскільки це дозволяє підприємствам і урядам брати участь у великих проектах, які потребують фінансування до завершення їх реалізації або до того часу поки не стануть прибутковими.

Крім тривалого зберігання коштів, страховики відіграють роль антициклічного інструменту в період кризи на ринку. Ця роль формується постійним потоком премій. Оскільки страховики фіксують стабільні потоки валових страхових премій, які дозволяють їм триматися або навіть купувати активи, які дешевшають під час періодів кризи.

Проведений аналіз інвестиційної діяльності страхових компаній України порівняно з країнами Європейського Союзу засвідчив, що страховий портфель в українських компаніях досить ризиковий, так як значна частина коштів зосереджена в акціях та недержавних банках. Така структура можлива лише в двох випадках:

- 1) некомпетентний топ менеджмент страхових компаній, що досить мало ймовірно;
- 2) страховими резервами користуються в першу чергу не в інтересах компанії чи держави, а в інтересах окремих осіб, як джерело дешевих грошових ресурсів.

Одночасно бачимо тенденцію посилення ролі державного регулятора в цій сфері, бо поступово показники інвестиційного портфеля прямують до європейських, але ще досить багато потрібно часу для таких змін. Тому основними проблемами у інвестиційній діяльності страхових компаній є: формування незбалансованої структури страхового портфеля окремих страхових компаній та зумовлені цим диспропорції у розвитку різних видів страхування; обмеженість надійних і ліквідних фінансових інструментів для реалізації інвестиційної діяльності страхових компаній. Усі визначені проблеми та диспропорції розвитку страхового ринку України є взаємопов'язаними та потребують комплексного вирішення, і особливо важлива позиція держави у вирішенні даних проблем.

Відповідно до останніх прогнозів МВФ, зростання світового ВВП в 2019 році сповільнилось і склало 3,2%. Однією з причин такої ситуації та об'єктивною загрозою для світового економічного зростання, стали міждержавні торгові конфлікти. Незважаючи на те, що перспективи світової економіки дійсно досить турбулентні, більше 200 країн змагаються одна з одною в світовому конкурентному середовищі за можливість пере направлення інвестиційних потоків в економіку своїх країн [8].

За підсумками першої половини 2019 року, індекс інвестиційної привабливості України склав 2,85 балів з 5-ти можливих. Для порівняння, аналогічний показник попереднього періоду (друга полови на 2018 року) становив 3,07 та демонстрував нейтральне ставлення інвесторів до бізнес-клімату країни. Крім важливих економічних показників і ризиків, увагу привертають і макро-проблеми інвестиційної діяльності в Україні, які ми спостерігали в Прибалтиці ще у середині 90-х:

- Відсутність Інвестиційного Кодексу та не досконале, складне і суперечливе інвестиційне законодавство.
- Не комфортне та не досконале податкове регулювання.
- Низька адаптація українського законодавства до європейських стандартів.
- Проблеми адаптації законів, документів і веб-ресурсів до іноземних мов.
- Не ефективні механізми захисту прав інвесторів.
- Невідповідність української банківської системи світовим стандартам.
- Низький рівень діджиталізації більшості процесів.
- Бюрократична регуляторна система.
- Відсутність гарантій на право власності.
- Негативний інвестиційний імідж України [2].

Список може бути продовжений, так само, як і доповнений переліком заходів, які виправлять цю ситуацію. Та в першу чергу все це потребує часу і політичної волі, але працювати, розвивати бізнес і залучати інвестиції, підприємцям хочеться вже сьогодні. В такій ситуації бізнес має бути максимально чесним перед потенційним інвестором, як в своїх прогнозах, так і в своїх обіцянках.

Бездоганна ділова репутація інвестора-це його основна цінність, ніхто нею не ризикує, оскільки це перепустка до світової інвестиційної спільноти, яка в реальності дуже не велика, консервативна та закрита. Тому, відбираючи страхову компанію для майбутньої інвестиції доводиться розпрощатись з кількома страховиками, саме з огляду на відсутність належної прозорості бізнес-процесів та через неоднозначну фінансову звітність, яка не була підкріплена міжнародними аудиторськими компаніями.

Висока ліквідність, прозорі бізнес-процеси, розгалужена регіональна мережа, професійний, адекватний менеджмент - ось ті кити, на яких формується міцна (перспективна) страхова компанія, і саме в таку компанію готові приходити інвестори. Страховий бізнес України - це перспективний сектор економіки. Кілька років тому, ринок був не в самому привабливому інвестиційному стані. Але вже сьогодні, відповідно до останніх офіційних показників Нацкомфінпослуг в першому півріччі 2019 року, загальні активи страховиків зросли більш ніж на 14%, а страховий ринок показав значну динаміку розвитку, де платежі зі страхування життя збільшились на

20,7%, з ризикового страхування – на 16,2%, а загальні виплати зросли на 9,8%. Звісно, це перші незначні кроки до стабільного процвітання, але така позитивна тенденція говорить про розумно вибрані пріоритети в розвитку галузі.

Світовий страховий бізнес рухається на абсолютно іншій швидкості: ринок страхових премій по всьому світу становить понад \$5 трлн., а в рейтинг найбільших світових компаній "Fortune Global 500" входять 46 страхових компаній із загальною кумулятивною капіталізацією понад \$1 трлн. і чисельністю по над 2 млн. співробітників. Саме ці страхові компанії глобально задають тон всьому страховому бізнесу. Тому для входу українського страхового бізнесу на міжнародну арену, лише динаміки ринку замало [4].

Висновки.

Таким чином, можна зробити висновок, щоб стати конкуренто-спроможними на міжнародному ринку "завтра" - "сьогодні" треба докласти неймовірних зусиль, як самій державі, так і гравцям конкретного сектору. Формувати імідж відкритої країни для внутрішніх і зовнішніх інвесторів, не заважати бізнесу надмірним регулюванням, але і не забувати про захист споживачів, переймати досвід міжнародних партнерів і не повторювати помилки, які в свій час робили інші країни, в то му числі і країни Прибалтики - все це титанічна робота, яку держава має робити в тісній консолідації з фінансовими ринками. Бути відкритими і зрозумілими для іноземних інвесторів - це складне завдання для багатьох держав, які намагаються вийти на міжнародну арену. Треба усвідомлювати, що будь-яке регулювання суперечить самій суті створення вільного економічного ринку, не створює комфортних умов для розвитку загального інвестування, та вбиває вітчизняні компанії.

Ще один важливий елемент, який забезпечить цілісність формування сильного і конкурентоспроможного ринку - споживачі страхових послуг. І тут фокус уваги має бути не лише на їхньому захисті, а й на формуванні загальної страхової культури. В Європі вже давно не потрібно пояснювати, для чого необхідно страхуватись. Система і свідомість людей побудовані таким чином, що страхування в своїй більшості обов'язкове, а відшкодування гарантовані.

В Україні ситуація інша. Тому ринок в консолідації з державою має випрацювати ряд заходів направлених саме на формування довіри клієнтів до страхових компаній. Інакше не буде рентабельності, не буде інтересу інвесторів, а отже і сенсу в такому бізнесі. Звісно, існує ще ряд умов, які грають не останню роль в формуванні інвестиційної привабливості страхового ринку. Серед них, крім прозорої регуляторної системи, слід відмітити чесні суди, потужну діджиталізацію процесів і більш адаптовану під міжнародні стандарти законодавчу базу [8].

Певні процеси, безумовно, вже відбуваються і інвестори це бачать: введення електронного документообігу, запровадження електронних підписів, створення майданчиків для відкритих державних закупівель - все це важливі кроки на шляху до вирішення проблеми, але глобально - це не велика крихта в побудові потужного, конкурентоспроможного ринку. При додержанні всіх перелічених базових умов, та синергії бізнесу з державою, за 10 років страховий ринок України має всі шанси зрости до рівня ринку міжнародного значення.

Література.

1. Алескерова Ю.В. Онуфрієць Т.С. Фінансовий менеджмент страхових компаній. Інфраструктура ринку. №28. 2019р. С.304-307.
2. Войнова Є. І. Світовий ринок страхових послуг. Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2016. - № 14. – С. 18-22.
3. Закон України Про страхування: від 04.10 2001 № 2745-III (із змінами і доповненнями)
4. Офіційний веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг // Електронний ресурс. - Режим доступу: <https://nfp.gov.ua>
5. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>.
6. Підсумки страхового ринку України за 1 півріччя 2019 року / Сайт журналу Insurance TOP – 2019. - №3 (63). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/files/file00665.pdf>
7. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012 – 2021 роки. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ufu.org.ua/ua/about/activities5257>
8. Марценюк О.В. Умови залучення іноземних інвесторів до розвитку страхової індустрії в Україні. Причорноморські економічні студії. Випуск 39. Ч 2. 2019. С. 73 – 78.
9. Шірінян Л.В., Шірінян А.А. Ключові показники ефективності функціонування страхового ринку для держави. Бізнес Інформ. 2019. №8. С. 158-164.

References.

1. Aleskerova, Yu.V. Onufriets, T.S.(2019), “Financial management of insurance companies”, *Infrastruktura rynku*, vol. 28, pp.304-307.
2. Vojnova, Ye. I. (2016), “The world market of insurance services”, *Visnyk Volyns'koho instytutu ekonomiky ta menedzhmentu*, vol. 14, pp. 18-22.
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine “On insurance”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-14> (Accessed 01 February 2020).
4. Official website of the National Commission for State Regulation of Financial Services Markets (2020),

available at: <https://nfp.gov.ua> (Accessed 02 February 2020).

5. Official site of the League of Insurance Organizations of Ukraine (2020), available at: <http://forinsurer.com>. (Accessed 01 February 2020).

6. Website of Insurance TOP magazine (2019), “Results of activity of insurance companies for the first half of 2019”, vol. 3 (63), available at: <https://forinsurer.com/files/file00665.pdf> (Accessed 03 February 2020).

7. Ukrayins'ka federatsiya ubezpechennya (2011), “Strategy of development of the insurance market of Ukraine for 2012 - 2021”, available at: <http://ufu.org.ua/ua/about/activities5257> (Accessed 02 February 2020).

8. Martseniuk, O.B. (2019), “Conditions for attracting foreign investors to the development of the insurance industry in Ukraine”, *Prychornomors'ki ekonomichni studii*, vol. 39, no. 2, pp. 73 – 78.

9. Shirinyan, L.V. and Shirinian, A.A. (2019), “Key indicators of efficiency of functioning insurance market for the state”, *Business Inform*, vol. 8, pp. 158-164.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2020 р.